

**ПЕРВИННІ ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ, ЯК
ПРИРОДНА ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ПЕРШОТРАВНЕВОЇ
СІЛЬСЬКОЇ РАДИ КРАСНОАРМІЙСЬКОГО РАЙОНУ
ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Павлюк В. В.

к.держ.упр., доцент ДонДУУ,

Чернікова В. В.

слухач магістратури

спеціальності

«Державна служба» ДонДУУ

У статті аналізується формування, сприйняття та впровадження соціальної відповідальності на первинній площині – територіальній громаді – через органи самоорганізації населення. Розкривається проблема соціальної відповідальності людини, як відповідальності за свої дії перед суспільством – громадою. Аналізується набуття соціальною відповідальністю статусу життєво значимої норми, як надійного регулятора суспільного життя.

Ключові слова: соціальна відповідальність; органи самоорганізації населення; територіальна громада, ініціативна група

В статье анализируется формирование, восприятие и внедрение социальной ответственности на первичной плоскости - территориальной общине - через органы самоорганизации населения. Раскрывается проблема социальной ответственности человека, как ответственность за свои действия перед обществом - громадой. Анализируется приобретения социальной ответственностью статуса жизненно значимой нормы, как надежного регулятора общественной жизни.

Ключевые слова: социальная ответственность; органы самоорганизации населения; территориальная община, инициативная группа.

The article analyzes the formation, perception and implementation of social responsibility on the primary plane - the territorial community - through the bodies of self-organization of the population. It reveals the problem of social responsibility of man, as responsible for their actions to

the society - the community. Analyze the social responsibility of acquiring the status of a meaningful life standards as a reliable regulator of social life.

Keywords: social responsibility; bodies of self-organization of the population, territorial community, the initiative group

Постановка проблеми. Досвід розвинутих демократичних країн Європи показує, що в значній мірі їх успішний розвиток обумовлений тим, що органи влади активно співпрацюють з місцевими громадами для вирішення місцевих проблем. Така співпраця є наслідком розвинутої демократичної системи органів самоорганізації населення, які в свою чергу налаштовані на формування соціальної відповідальності саме через членів цих органів самоорганізації. Оскільки громада, де кожним членом усвідомлюється особиста відповідальність, в повній мірі має право впливати на процес прийняття рішень та і активно користується таким правом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Цьому питанню останні роки присвячено чимало публікацій, зокрема Л. В. Беззубко, А. М. Колот, І. В. Шкрабак, Л. Білецької.

Ціль статті. Оцінити існуючий стан діяльності органів самоорганізації населення на прикладі конкретної територіальної громади та якість усвідомлення кожним мешканцем своєю соціальної відповідальності.

Викладення основного матеріалу дослідження.

Особливу роль у налагодженні соціального партнерства на місцевому рівні відіграють органи самоорганізації населення, які за своїм конституційно-правовим статусом є елементом системи місцевого самоврядування та на відміну від звичайних громадських організацій об'єднують громадян певної території для вирішення проблем місцевого значення. Вони покликані відігравати і відіграють важливу роль у житті територіальних громад, що прагнуть розвиватися

за демократично-етичними стандартами, і однією з основ функціонування яких є становлення та спонукання виявлення у населення соціальної відповідальності.

Досвід розвинутих демократичних країн Європи показує, що в значній мірі їх успішний розвиток обумовлений тим, що органи влади активно співпрацюють з місцевими громадами для вирішення місцевих проблем. Така співпраця є наслідком розвинутої демократичної системи органів самоорганізації населення, в котрій громада має право впливати на процес прийняття рішень і активно користується таким правом.

Згідно із Законом України «Про органи самоорганізації населення» орган самоорганізації населення – це представницький орган, що створюється жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста або їх частин, для вирішення окремих питань місцевого значення [1, ст. 254].

А. Колот надає більш трансформоване означення, розкриваючи соціальну відповідальність, як складне суспільне явище, комплексна характеристика якого передбачає з'ясування його природи, виокремлення суб'єктів, об'єктів, компонентів (видів), місця в системі цінностей людини та суспільства загалом [4, с. 4].

Як бачимо, органи самоорганізації населення створюються з ініціативи громадян і є дуже подібними до звичайних громадських організацій, але, на відміну від останніх, можуть мати більше повноважень (делеговані органом місцевого самоврядування) й відповідно принести більше користі для своєї громади. Досвід показав, що на територіях, де існують органи самоорганізації населення, набагато краще вирішуються місцеві проблеми, і не останню роль в цьому процесі відіграє співпраця органів місцевого самоврядування та громади.

«Утворення» мешканців громади є первинним об'єктом самоорганізації населення, де громада готова свідомо організовуватися, брати на себе обов'язки і нести соціальну відповідальність.

Основні завдання органів самоорганізації населення включають в себе:

- створення умов для участі жителів у вирішенні питань місцевого значення;
- задоволення соціальних культурних, побутових та інших потреб жителів;
- участь у реалізації соціально-економічного, культурного розвитку відповідної території.

Види органів самоорганізації

- будинкові; вуличні, квартальні комітети;
- комітети мікрорайонів;
- комітети районів у містах;
- сільські, селищні комітети;
- ініціативні групи.

Вид органу самоорганізації населення як ініціативна група в Законі України «Про органи самоорганізації населення» не прописаний, але як показує практика, найчастіше вживаний серед мешканців територіальних громад.

Аналіз результативність діяльності органів самоорганізації населення Першотравневої сільської ради за 2010-2013рр. показав наступні досягнення мешканців з боку усвідомлення своєї відповідальності:

- активізована громада до виконання спільних дій.
- формування в мешканцях громади світогляду про необхідність безпосередньої участі у житті громади.

– активізація дії громадської організації (мешканці розуміють, що органи самоорганізації населення не номінальний, а реальний суб'єкт територіальної громади.

– а найголовніше: забезпечення покращення життєдіяльності в межах громади, силами громади та усвідомлення кожним мешканцем свого громадянського боргу до збереження цих покращень.

В розумінні громади соціальна відповідальність – це обов'язок кожної, конкретної особи оцінювати власні дії та шляхом позитивного вибору мати таку поведінку, яка буде відображати інтереси цієї конкретної громади.

Ми часто засуджуємо територіальні громади в їх невисокій активності, щодо участі в органах самоорганізації населення, небажанні приймати активні дії в покращенні своїх громад. Наслідком такої пасивної поведінки є абсолютне усвідомлення особою своєї соціальної відповідальності [5, с. 226].

Тобто факт існування соціальної відповідальності є завжди, не завжди є сміливість взяти на себе цю відповідальність. Оскільки засудження територіальної громади, односельців є набагато вагомим ніж навіть адміністративне покарання. Дуже важливо не пропустити момент формування цієї поведінки у свідомості громади. Бо саме порушення встановлених правил буде наслідком соціальної відповідальності.

Вивчаючи кількісний та якісний склад органів самоорганізації населення, можна зауважити, що на початку мешканці громади були пасивні, вагалися щодо прийняття участі в покращенні життєдіяльності свої територій, оглядалися на те яка відповідальність, їх очікує у разі негативних наслідків. Коли ж результати діяльності мали позитивні наслідки, коли кожен мешканець мав змогу висловити свою думку та участю в ініціативній групі змінити на краще життя всієї громади, коли

зросла довіра до влади, до один одного, коли мешканці усвідомили значення своїх дій, коли соціальна відповідальність стала не тягарем, а здобутком – населення віком до 45 років стало найактивнішим в формуванні органів самоорганізації населення.

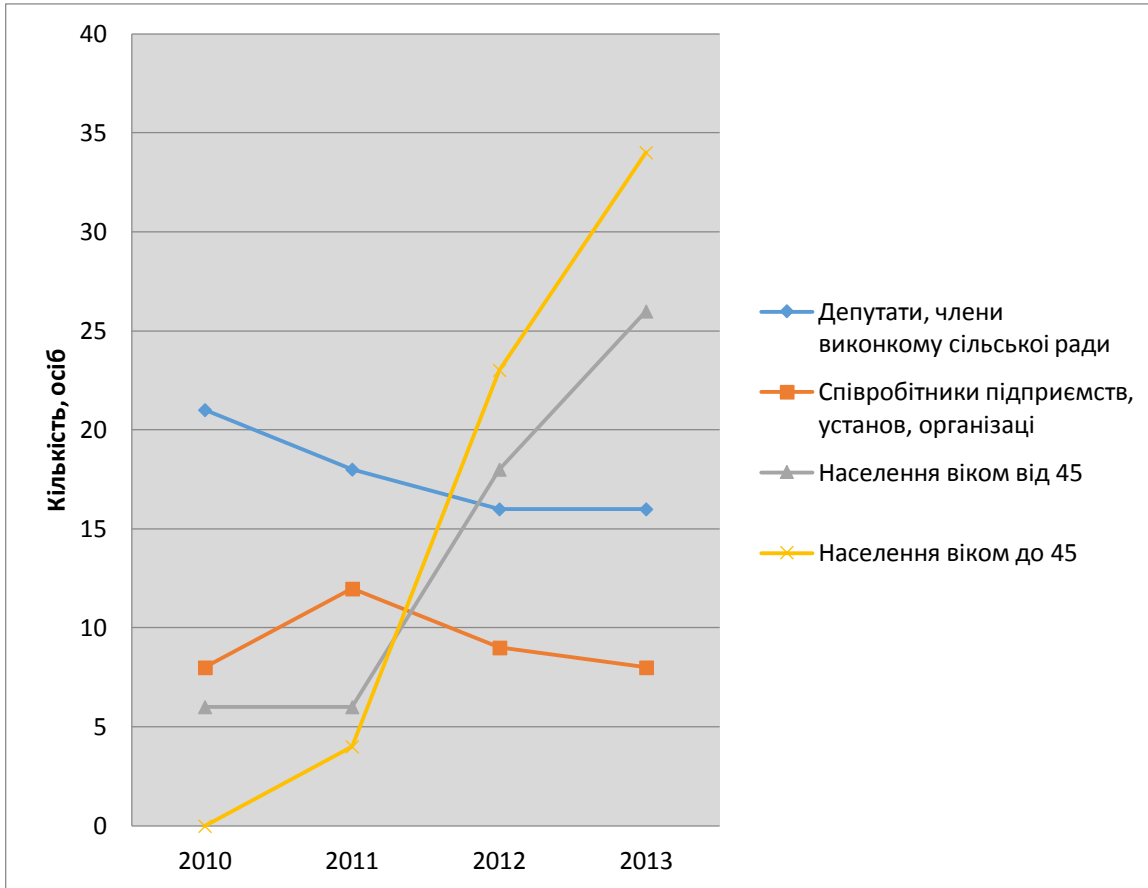

Рис. 1. Кількісний та якісний склад органів самоорганізації населення

Підґрунтям до розвитку соціальної відповідальності стали наступні дії:

- вміння з боку влади, з боку активістів територіальної громади організувати людей, зменшувати протиріччя та знаходити спільні проблеми для згуртованих дій;
- відстоювати позицію, хоча спочатку більшість і не згодна, доводити її правильність;

- вміння вести діалог, використовуючи такі якості як толерантність, рішучість, в деяких випадках збалансовано вибирати між ліберальними та авторитарними діями;

- позитивні моменти згуртованої дії для заохочення друкувати у місцевих або регіональних виданнях, використовувати Інтернет ресурси.

Аналізуючи поняття «відповідальність», необхідно виходити з того, що соціальну відповідальність не можна зводити до одного з її різновидів: моральної, юридичної, професійної та інших, оскільки в сприйнятті кожним мешканцем вона є комплексною і сприймається, як зв'язок загального та особливого.

Тому соціальна відповідальність має свої особливості:

- є засобом охорони конкретних суспільних інтересів, конкретної громади;

- встановлюється жителями конкретної громади;

- є засобом гарантування прав мешканців відповідної громади;

- має динамічний характер, розвивається разом з суспільними відносинами;

- передбачає певні наслідки для порушника.

Передбачена законом відповідальність не має такої сили та такого внутрішнього впливу на особистість, як засудження його дій громадою, найближчими сусідами, неприйняття або взагалі виключення з громадського життя у разі порушення правил життєутворення громади.

Аналізуючи динаміку зменшення протиправних дій, спостерігаємо, чим активніше становиться громада, чим більше мешканці приймають участь в організації життєутворення громади, тим більше зростає соціальна відповідальність, а таким чином

зменшуються протиправні дії, саме в тих сферах, де органи самоорганізації населення приймають активну участь.

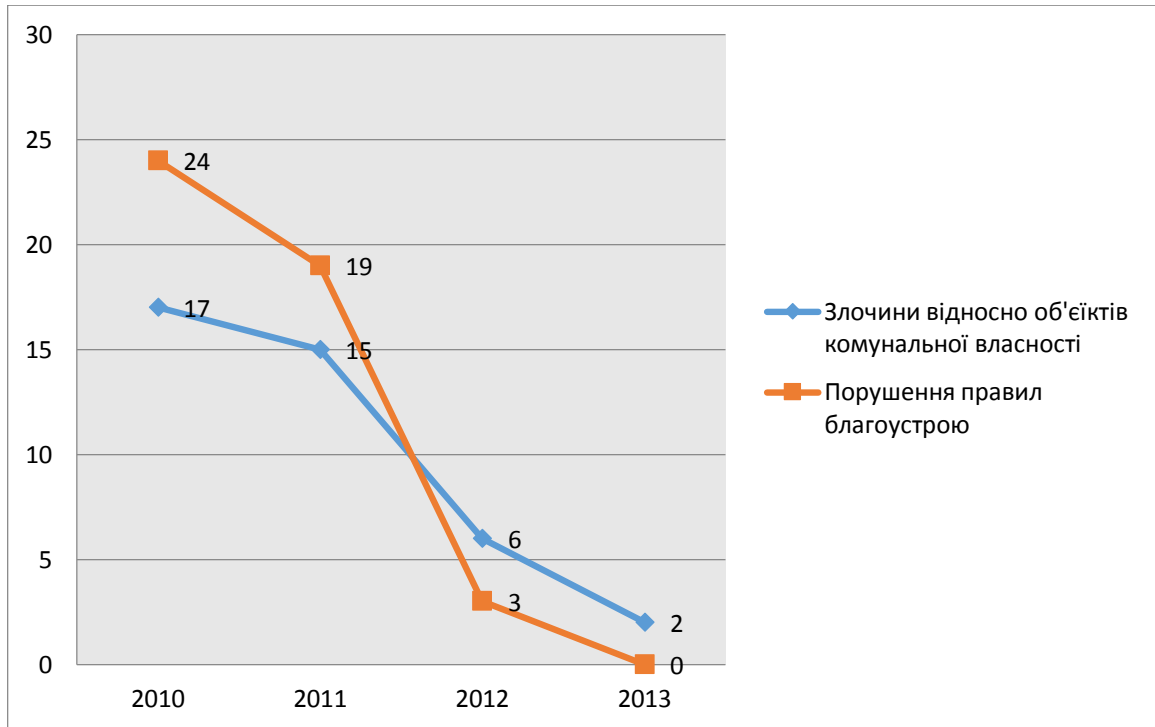

Рис. 2. Динаміка зменшення протиправних дій

Останні два роки, територіальна громада усвідомивши позитивні наслідки створення органів самоорганізації населення, щодо формування у мешканців соціальної відповідальності, задля покращення життя в своїй громаді приймає активну участь у грантових проектах районного, обласного, міжнародного рівня, серед населення виросла довіра до влади, а найголовніше один до одного.

Отже, органи самоорганізації населення один з дійових суб'єктів місцевого самоврядування, який потребує свого розвитку і вдосконалення та наповнення відповідною практикою відносно формування соціальної відповідальності.

Список літератури

1. Закон України «Про органи самоорганізації населення» із змінами від 11.07.2001 №2625// Відомості Верховної Ради України, 2001. – № 48 – ст. 254.
2. Беззубко Л. В. Роль органів самоорганізації населення в вирішенні проблем м. Макіївка: монографія/ Л. В. Беззубко, Д. В. Кольцова – Донецьк : Норд Комп'ютер, 2005 – 139 с.
3. Жогло В. Модель системи управління соціальною відповідальністю / В. Жогло // Стандартизація, сертифікація, якість – 2012 – № 6 – с. 45-48.
4. Колот В. Соціальна відповідальність людини, як чинник стійкої соціальної динаміки: теоретичні засади / В. Колот // Україна: аспекти праці, 2011 – № 9 – с. 3-9.
5. Шкрабак І. В. Потенціал органів самоорганізації населення у підвищенні соціальної стійкості суспільства і особи / Шкрабак І. В. // Менеджер, 2009 – № 2 – с. 225-230.